

Plnění standardu veřejných knihovnických a informačních služeb v knihovnách Zlínského kraje v roce 2023

Vyhodnocení plnění standardu veřejných knihovnických a informačních služeb (dále jen VKIS) vychází z aktualizovaného [Metodického pokynu Ministerstva kultury České republiky k vymezení standardu VKIS poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky z roku 2023](#).

Hodnoty indikátorů stanovených standardem jsou definovány jako optimální, což znamená, že jejich dosažení garantuje dobré podmínky pro poskytování služeb uživatelům knihoven.

Pro účely vyhodnocení standardu krajská knihovna využila statistická data o činnosti veřejných knihoven Zlínského kraje za rok 2023.

Vymezení jednotlivých standardů

Ukazatele jsou uváděny v osmi velikostních kategoriích obcí – viz tabulka:

	Kategorie obcí							
	1	2	3	4	5	6	7	8
	do 500 ob.	do 1000 ob.	do 3000 ob.	do 5000 ob.	do 10000 ob.	do 20000 ob.	do 40000 ob.	nad 40000 ob.
Provozní doba knihovny týdně	4–10 hod.	5–15 hod.	15–23 hod.	23–28 hod.	28–40 hod.	40–45 hod.	45–50 hod.	50 a více hod.
Studijní a relaxační místa	4–5	6–8	9–10	10–18	20–28	28–70	70–120	120 a více
Přístup k internetu (počet stanic)*	1–2	2	2–3	3–5	5–10	10–15	15–20	20 a více
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	4–6	6–20	20–40	40–80	80–150	150–300	300–600	600–1100
Plocha knihovny	60 m ² na 1000 obyvatel							
Elektronický katalog na internetu	Obce nad 500 obyvatel mají on-line katalog.							
Tvorba knihovního	30–45 Kč / 1 obyvatel							

fondu¹	7 % roční obnovy fondu ve volném výběru
Umístění knihovny v obci	Umístění knihovny v centru sídelního útvaru nebo v blízkosti centra. (docházková vzdálenost max. 15 minut pěší chůze nebo jízdy veřejným dopravním prostředkem hromadné dopravy nebo autem).
Webová prezentace knihovny	Mají splňovat všechny kategorie.
Pracovníci knihovny a jejich vzdělávání	48 hodin odborného vzdělávání na jednoho pracovníka 8 hodin v knihovnách s provozní dobou menší než 15 hodin.
Měření spokojenosti uživ.	Zjišťuje se každých 5 let pomocí standardizovaného dotazníku (ankety).
Spolupráce se vzdělávacími institucemi	Knihovna podle svých možností a velikosti spolupracuje se školou/školským zařízením.
Služby pro uživatele se specifickými potřebami	Knihovny poskytují služby všem uživatelům na principu rovnosti s omezeními vyplývajícími z právních předpisů.

* Pokud knihovna nabízí připojení pomocí wifi, počet veřejně přístupných stanic je možné snížit.

Plnění sledovaných kritérií v roce 2023

V následujících tabulkách jsou vyhodnoceny všechny výše uvedené standardy kromě umístění knihovny v obci, spolupráce se vzdělávacími institucemi a služeb pro uživatele se specifickými potřebami, které nelze na základě statistik odesílaných do NIPOS vyhodnotit.

Standard elektronický katalog je podle metodického pokynu vyhodnocován jen u knihoven v obcích nad 500 obyvatel a plocha knihovny je sledována jen u větších knihoven – v obcích nad 1000 obyvatel.

Knihovny kraje plní především standardy: web knihovny, elektronický katalog, většina knihoven poskytuje wifi připojení a má pro své uživatele k dispozici doporučený počet studijní a relaxačních míst.

Ačkoliv 35 % knihoven dává minimální doporučené finance na nákup knihovního fondu, jen 7 % všech knihoven plní doporučenou obnovu knihovního fondu. Je to dáno především velkým rozsahem knihovních fondů jednotlivých knihoven, který převyšuje standardem doporučené 2 –3 knihovní jednotky na obyvatele.

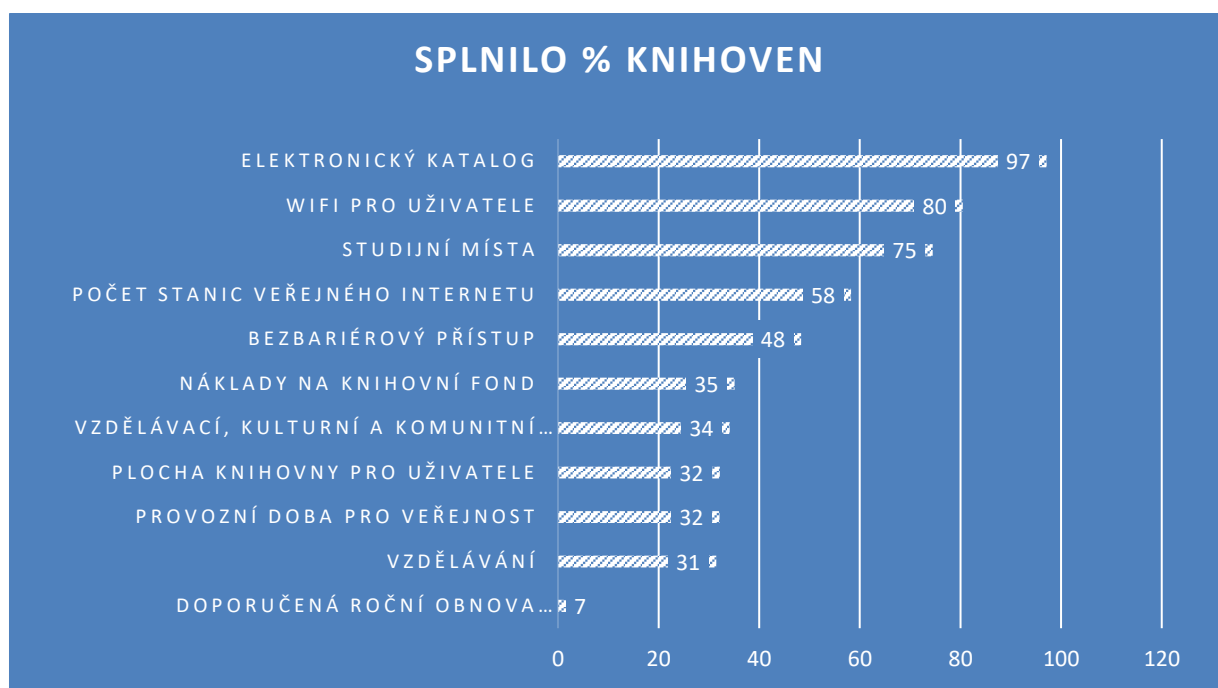
---

¹ Viz *Standard pro dobrý knihovní fond: metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi na území České republiky*. 1. vydání. Praha: Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut, 2017. 20 stran. ISBN 978-80-7050-689-9.

Počty knihoven Zlínského kraje, které splnily jednotlivé standardy v roce 2023

Kritérium	Doporučeno pro	Počet knihoven, u nichž se kritérium sleduje	Splnilo knihoven	Splnilo %
Web knihovny	všechny knihovny	302	301	99,7 %
Elektronický katalog	knihovny v obcích nad 500 obyvatel	207	201	97 %
Wifi pro uživatele	všechny knihovny	302	243	80 %
Studijní a relaxační místa	všechny knihovny	302	225	75 %
Počet stanic veřejného internetu	všechny knihovny	302	176	58 %
Bezbariérový přístup	všechny knihovny	302	146	48 %
Plocha knihovny pro uživatele	knihovny v obcích nad 1000 obyvatel	112	36	32 %
Provozní doba pro veřejnost	všechny knihovny	302	97	32 %
Náklady na knihovní fond	všechny knihovny	302	106	35 %
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	všechny knihovny	302	103	34 %
Vzdělávání	všechny knihovny	302	95	31 %
Doporučená roční obnova knihovního fondu: 7 %	všechny knihovny	302	21	7 %
Měření spokojenosti uživatelů knihovny	všechny knihovny	302	0	0

Procento knihoven kraje, které plní jednotlivé standardy

Vývoj plnění standardů v letech 2019–2023

	Splnilo knihoven				
	2019	2020	2021	2022	2023
Provozní doba knihovny pro veřejnost týdně	93	92	95	92	97
Náklady na knihovní fond	81	76	84	92	106
% obnovy knihovního fondu	116	102	106	19	21
Plocha knihovny pro uživatele	34	34	35	36	36
Bezbariérový přístup	132	133	139	144	146
Počet studijních míst pro uživatele	226	223	221	222	225
Počet stanic veřejného internetu	199	195	193	180	176
Wifi připojení	203	216	222	239	243
Elektronický katalog	200	198	197	200	201
Vzdělávání	40	17	38	71	95
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	104	41	44	90	103
Měření spokojenosti uživatelů knihovny	-	8	193	1	0

Standard provozní doby knihovny pro veřejnost nesplňuje stále mnoho knihoven – 68 %, což jsou především knihovny menších obcí. Nejméně knihoven plní standard v kategorii číslo 2 (500–1000 obyvatel), kde má jen 21 % knihoven otevřeno minimálně 5 hodin týdně. Pozitivní je, že v roce 2023 přibylo 5 knihoven z různých velikostních kategorií, které tento standard nově plní.

Doporučené **náklady na knihovní fond** (30–55 Kč na obyvatele obce) splnilo 106 knihoven, což je o 14 knihoven víc než v předchozím roce. Tento standard plní 35 % knihoven.

Doporučenou roční obnovu knihovního fondu ve volném výběru (7 %) vykázalo jen 21 knihoven, což je o dvě knihovny více než v přechodném roce. V plnění tohoto standardu se projevil také velký nárůst cen knih, který se odráží v počtu přírůstků dokumentů v knihovnách.

Obecní knihovny jsou zpravidla umístěny v centru obce. Nejčastěji je to v budovách obecních úřadů, mateřských a základních škol. V roce 2023 přibyly dvě knihovny, které vybudovaly, nebo v nových prostorách získaly **bezbariérový přístup**.

Počet knihoven, které naplní standard plochy knihovny pro uživatele, se již několik let víceméně nemění a plní ho třetina knihoven v obcích nad 1 000 obyvatel, u kterých se tento standard sleduje.

Indikátor doporučený **počet studijních a relaxačních míst** splnily o tři knihovny více (75 % všech knihoven tento standard plní).

Klesá počet internetových stanic v knihovnách, což je dáno jednak menším využitím těchto PC a také nárůstem knihoven s wifi připojením. **Standard počtu stanic veřejného internetu** splnilo 176 knihoven, celkem 243 knihoven má **připojení k wifi**. Meziročně přibyly 4 knihovny s wifi připojením.

Standard **web knihovny** plní všechny knihovny kromě knihovny v obci Mrlínek. Pokud jde o **on-line katalogy** vystavené na internetu, zbývá šest obcí nad 500 obyvatel v kraji, které katalog na internetu nemají.

Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihovny pořádaly podstatně více oproti předchozímu roku. Standard počtu aktivit splnilo 103 knihoven, tj. 35 % všech knihoven (o 13 knihoven více než v roce 2022). V kategorii nejmenších knihoven (v obcích do 500 obyvatel) standard splnilo jen 26 % knihoven. Největší knihovny kraje (ve městech od 20 000 obyvatel) tento standard splnily všechny.

Standard vzdělávání pracovníků knihoven splnilo 95 knihoven, což je velký nárůst oproti předchozímu roku, kdy vykázalo příslušný počet hodin vzdělávání o 24 knihoven méně. Standard plní především knihovny do 10 000 obyvatel. V knihovnách s více pracovníky knihovničci standard 48 hodin profesního vzdělávání ročně všichni odborní pracovníci neplní.

V roce 2023 podle dostupných informací knihovny žádný větší **průzkum spokojenosti uživatelů se svými službami** neprováděly. Většina knihoven kraje průzkum uskutečnila v roce 2021, kdy byla především malým knihovnám poskytnuta pomoc s tvorbou i vyhodnocením ankety. Spokojenost uživatelů se zjišťuje pravidelně každých 5 let pomocí standardizovaného dotazníku.

Všechny standardy až na jeden splnily:

A. Profesionální knihovny obcí a měst:

- Halenkov
- Halenkovice
- Karolinka
- Slavičín
- Slušovice
- Štítná nad Vláří-Popov
- Vizovice

B. Neprofesionální knihovny obcí:

- Nítkovice
- Haluzice
- Loučka
- Oldřichovice
- Rudimov
- Tichov

Výše uvedené knihovny poskytují svým uživatelům dobré podmínky pro poskytování knihovnických služeb.

Bohužel, osm knihoven v kategorii 1–3 (obce s počtem obyvatel do 3 000) plní jen jeden ze sledovaných standardů.

Plnění standardů podle velikostních kategorií knihoven

	Knihovny v kraji, které plní	do 500	501– 1000	1 001– 3 000	3 001– 5 000	5 001– 10 000	10 001– 20 000	20 001– 40 000	více než 40 000
Kategorie podle počtu obyvatel		1	2	3	4	5	6	7	8
Počet knihoven	302	95	96	80	13	9	4	4	1
Bezbariérový přístup	146	36	43	43	9	6	4	4	1
Wifi pro uživatele	243	72	73	67	13	9	4	4	1
Provozní doba pro veřejnost	97	31	20	21	10	8	3	3	1
Náklady na knih. fond	106	33	27	25	7	7	2	4	1
Obnova knih. fondu, min. 7 %	21	4	12	5	0	0	0	0	0
Plocha knihovny, min. 60 m ² / 1000 obyv.	36	-	-	27	5	2	1	1	0
Studijní a relaxační místa	225	78	64	53	12	9	4	4	1
Přístup k internetu	176	93	21	40	9	5	3	4	1
Web knihovny	301	94	96	80	13	9	4	4	1
El. katalog na internetu	201	-	91	79	13	9	4	4	1
Vzděl., kult. a komunitní aktivity	103	25	34	22	7	7	3	4	1
Vzdělávání pracovníků knihovny	95	20	34	35	1	5	0	0	0

Závěr

Krajská knihovna každoročně sleduje plnění standardů a výsledky prezentuje na poradách a seminářích určených knihovníkům kraje, při jednáních s provozovateli knihoven a na www.kfbz.cz v sekci Knihovnam. Získaná data jsou také zasílána do Národní knihovny ČR, která získaná data využívá k dalšímu rozvoji knihoven, například k jednání o grantových programech.

Zřizovatelé knihoven, které neplní většinu standardů, budou o plnění jednotlivých standardů informováni a upozorněni na důvody pro zlepšování služeb svých knihoven.

Zpracovala Ing. Jana Tomancová, 12. 4. 2024

Přílohy

1. Plnění standardů VKIS v roce 2023 – okres Kroměříž
2. Plnění standardů VKIS v roce 2023 – okres Uherské Hradiště
3. Plnění standardů VKIS v roce 2023 – okres Vsetín
4. Plnění standardů VKIS v roce 2023 – okres Zlín